

OBČINA SODRAŽICA

---

oznaka dokumenta:	280203/22
----------------------	-----------

**OBČINSKI DELNI NAČRT
ZAŠČITE IN REŠEVANJA
OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI
ZA OBČINO SODRAŽICA**

Verzija: 2.0

Datum: 29.03.2022

POTEK IZDELAVE OBČINSKEGA DELNEGA NAČRTA ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI ZA OBČINO SODRAŽICA:

POSTOPEK	ORGAN	DATUM	PODPIS ODGOVORNE OSEBE
IZDELAL	LERO LEŠNJAK d.o.o.	29.03.2022	Direktor: Roman LEŠNJAK
PREGLEDAL	Občinska uprava občine Sodražica	22.04.....2022 22.04.....2022	Direktorica občinske uprave: Darja VETRIH Skrbnik načrtov Blaž KOVAČIČ
ODOBRIL (16. člen Uredbe*)	Občinska uprava občine Sodražica Štab CZ občine Sodražica	22.04.....2022 26.04.....2022	Skrbnik načrtov Blaž KOVAČIČ Poveljnik CZ občine Andrej POGORELC
SPREJEL	Občina Sodražica	16.4.....2022	Župan: mag. Blaž MILAVEC

POSTOPEK JAVNE PREDSTAVITVE OBČINSKEGA DELNEGA NAČRTA ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI ZA OBČINO SODRAŽICA:

NAČRT – POSTOPEK	ORGAN	DATUM	PODPIS ODGOVORNE OSEBE
STROKOVNA PREDSTAVITEV (13. člen Uredbe)*	Občina Sodražica	2022	Skrbnik načrtov: Blaž KOVAČIČ
JAVNA PREDSTAVITEV NAČRTA (17. člen Uredbe)*	Občina Sodražica	..... od _____ do _____	Župan: mag. Blaž MILAVEC

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči za Občino Sodražica se hrani:

1. Občina Sodražica, Skrbnik načrtov ZiR na občinski upravi št. ev. 01
2. Poveljnik CZ Občine Sodražica (ŠCZO) št. ev. 02

Izvelek iz načrta (brez prilog) je objavljen na spletni strani: : <https://www.sodrazica.si/> takoj po sprejetju s strani župana.

*Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19)

VSEBINA:

	stran
1. JEDRSKA ALI RADIOLOŠKA NESREČA	4
1.1. Uvod	4
1.2. Splošno o jedrski ali radiološki nesreči	4
1.3. Ionizirajoče sevanje	5
1.4. Viri nevarnosti ionizirajočega sevanja v Občini Sodražica	5
1.5. Verjetnost nastanka verižne nesreče	6
1.6. Sklepne ugotovitve	6
2. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	7
2.1. Opazovanje, obveščanje in alarmiranje ob jedrski nesreči.....	7
2.1.1. Začetno obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči	7
2.1.2. Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v NEK.....	7
2.1.2.1. Obveščanje pristojnih organov v Občini Sodražica	8
2.1.2.2. Obveščanje splošne javnosti	9
2.1.2.3. Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju.....	9
2.1.3. Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob drugih jedrskih in radioloških nesrečah	10
2.2. Alarmiranje	10
2.3. Obveščanje ob jedrski nesreči v tujini	11
3. UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	12
3.1. Zaščitni ukrepi	12
3.1.1. Vrste zaščitnih ukrepov	12
☒ Zaklanjanje	12
☒ Evakuacija	13
☒ Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	14
☒ Oskrba poškodovanih in obsevanih oseb	15
3.1.2. Radiološka zaščita intervencijskega in drugega osebja	16
3.1.3. Izvajanje zaščitnih ukrepov ob izrednem dogodku v NEK.....	17
3.1.4. Zaščitni ukrepi ob jedrski nesreči v tujini	17
3.1.5. Izvajanje zaščitnih ukrepov ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah	17
3.2. Naloge zaščite reševanja in pomoči	18
3.2.1. Prva pomoč in nujna medicinska pomoč.....	18
3.2.2. Prva veterinarska pomoč	19
3.2.3. Gašenje in reševanje ob požarih	19
3.2.4. Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje	20
3.3. Preklic izvajanja zaščitnih ukrepov in razglasitev prenehanja nevarnosti	20
4. OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA.....	21
4.1. Osebna in vzajemna zaščita – preventiva.....	21
4.2. Osebna in vzajemna zaščita – kaj storiti ob jedrski ali radiološki nesreči.....	22
5. RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV	23
5.1. Razlaga pojmov	23
5.2. Razlaga okrajšav	25
6. SEZNAM PRILOG IN DODATKOV.....	26
6.1. Seznam prilog	26
6.1.1. Skupne priloge.....	26
6.1.2. Posebne priloge.....	26
6.2. Seznam dodatkov	26
6.2.1. Skupni dodatki.....	26
6.2.2. Posebni dodatki.....	27

1. JEDRSKA ALI RADIOLOŠKA NESREČA

1.1. Uvod

Izdelavo "Občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči za Občino Sodražica" predpisuje *Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNORg)*. Temeljiti mora na ocenah ogroženosti in drugih strokovnih podlagah.

Občinski delni načrt zaščite in reševanja je izdelan na osnovi *Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26 /19), Ocene ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč na območju Občine Sodražica, Državnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, Verzija 3.0 in Regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči na območju Ljubljanske regije, Verzija 3.0., št. 421-45/2015-3, z dne 14.04.2016*

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski radiološki nesreči za Občino Sodražica je izdelan kot delni načrt in vsebuje naslednje točke:

- jedrska ali radiološka nesreča,
- opazovanje obveščanje in alarmiranje,
- ukrepi in naloge zaščite, reševanja in pomoči,
- razlaga pojmov in okrajšav,
- seznam prilog in dodatkov.

Z dnem sprejetja tega Občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči za Občino Sodražica Verzija 2.0, št. 280203/22, preneha veljati Načrt zaščite in reševanja ob jedrski nesreči, april 2008.

1.2. Splošno o jedrski ali radiološki nesreči

Jedrske in radiološke nesreče so izredni dogodki, ki neposredno ogrožajo prebivalce in okolje in zahtevajo zaščitne ukrepe. Vsak izredni dogodek v splošnem še ne pomeni nastanka nesreče. Lahko gre za zmanjšanje jedrske ali sevalne varnosti, ki tudi zahteva ustrezen odziv pristojnih.

Radiološke nesreče so izredni dogodki, ki zahtevajo zaščitne ukrepe zaradi povečanega ionizirajočega sevanja in onesnaženja z radioaktivno snovjo oziroma kontaminacije.

Radiološka nesreča lahko nastane kjerkoli:

- nenadzorovani nevarni viri ionizirajočega sevanja (zavrženi, izgubljeni, najdeni, ukradeni),
- obsevanje in kontaminacija prebivalstva iz neznanega razloga,
- padec satelita z radioaktivnimi snovmi,
- prevoz radioaktivnih snovi.

Jedrske nesreče so izredni dogodki, ki zahtevajo zaščitne ukrepe zaradi nevarnega sproščanja energije po jedrski verižni reakciji ali po razpadu produktov iz verižne reakcije. Jedrske nesreče so lahko hkrati tudi radiološke. To velja še posebej za nesreče v jedrskih elektrarnah, ker vsebujejo veliko količino jedrskih in radioaktivnih snovi, ki lahko ob večjih odstopanjih od normalnega obratovanja obsevajo ljudi ali se sprostijo v okolje.

Jedrski objekti, v katerih se lahko zgodijo jedrske in radiološke nesreče, so:

- jedrske elektrarne,
- raziskovalni reaktorji,
- reaktorji na plovilih,
- skladišča in odlagališča radioaktivnih snovi in
- industrijski objekti (npr. proizvodnja jedrskega goriva).

Uporabniki virov sevanja morajo v skladu z *Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17 in 26/19, 172/21)* za pridobitev dovoljenja za uporabo vira poleg ostale dokumentacije predložiti tudi dokument o ravnanju ob izrednih dogodkih (obveščanje in ukrepanje ob nesreči).

Prevozniki radioaktivnih snovi morajo v skladu z Zakonom o prevozu nevarnega blaga (Ur. list RS, št. 33/06 - UPB, 41/09, 97/10 in 56/15) zagotoviti navodila za ukrepanje tako, da jih ima voznik med prevozom pri sebi v pisni obliki. Navodila mora priskrbeti pošiljatelj.

1.3. Ionizirajoče sevanje

Ionizirajoče sevanje je sevanje z dovolj energije, da poškoduje snov. Viri ionizirajočega sevanja so naravni in umetni. Vir ionizirajočega sevanja je lahko radioaktivna snov, ki seva zaradi nestabilnih atomov in tudi naprava (npr. rentgen). Zaradi radioaktivnih snovi v okolju (zemlja, zrak, voda in tudi hrana) je človek neprestano izpostavljen ionizirajočemu sevanju. Gre za zunanje in notranje obsevanje. V zvezi s tem govorimo o dozi sevanja, ki jo telo prejme.

Do zunanjega obsevanja pride, če je vir prodornega sevanja, npr. rentgenskega, v človekovi okolici. Izpostavitve sevanju in škoda, ki jo človek ob tem utrpí, narašča s časom zadrževanja v območju sevanja (dalj časa več škode - sorazmerno) in z razdaljo do vira sevanja (bližje več škode - s kvadratom razdalje).

Do notranjega obsevanja pride zaradi vnosa radioaktivnih snovi v telo, z vdihavanjem kontaminiranega zraka (inhalacija), uživanjem kontaminirane hrane in pijače (ingestija) ter tudi zaradi vnosa skozi kožo, zlasti če je poškodovana. Notranje obsevanje je lahko nevarno predvsem pri vnosu radioaktivne snovi, ki seva sicer malo prodorna sevanja v obliki delcev - alfa (α) in beta (β), ker lahko povzročí velike poškodbe organov in drugih tkiv.

Izpostavitve sevanju in škoda, ki jo človek ob tem utrpí, je v tem primeru odvisna od časa zadrževanja snovi v telesu, kar je zelo različno in odvisno tudi od lastnosti radioaktivne snovi. V tkivu lahko zaradi ionizacije pride do okvar biološko pomembnih molekul, kar lahko privede do poškodbe ali smrti celice. Ob uničenju velikega števila celic organa ali tkiva so posledice za organizem lahko zelo resne, celo smrtne, in se pokažejo relativno hitro po obsevanju. Te učinke imenujemo deterministične in je zanje značilno, da imajo prag - ne opažamo jih pod dozo sevanja, ki je nižja od neke mejne vrednosti. Nad pragom pa se posledice večajo s prejeto dozo. Sevanje pa lahko v celici povzročí spremembe, ki lahko predstavljajo enega od prvih dogodkov pri spremembi celice v rakasto obliko. Kancerogenost sevanja je učinek, katerega verjetnost z večanjem doze narašča, pokažejo pa se po daljšem času. To je stohastični učinek oziroma učinek zaradi statistično ugotovljenih okvar celic. Če pa sevanje okvari spolne celice, se posledice pokažejo šele na potomcih (dedni ali hereditarni učinki).

1.4. Viri nevarnosti ionizirajočega sevanja v Občini Sodražica

- 1. Jedrski objekti** - to so jedrske elektrarne, raziskovalni jedrski reaktorji, postroji za obogatitev urana, postroji za izdelavo gorivnih elementov, obrati za predelavo in odlaganje obsevanega jedrskega goriva ter objekti, namenjeni uskladiščenju, predelavi in odlaganju radioaktivnih odpadkov. Teh objektov na območju Občine Sodražica ni. Najhujše posledice jedrske nesreče v občini bi imela nesreča v jedrski elektrarni Krško. Nesreča s težjo poškodbo sredice lahko povzročí zelo resne posledice za zdravje ali celo ogrozi življenje prebivalcev v občini.
  - **Nuklearna elektrarna Krško** je od Občine Sodražica oddaljena cca. 71 km. Območje ožje varstvene cone (izključitveno območje) obsega območje z radijem 500 m, območje širše varstvene cone pa območje od 500 do 1500 m okoli elektrarne. Območje Občine Sodražica je zaradi oddaljenosti izvzeto iz teh varstvenih območij. Ob jedrski nesreči v NEK je stopnja ogroženosti največja v bližnjem območju, v večji oddaljenosti pa je odvisna od vremenskih razmer. Glede na število in zanesljivost varnostnih sistemov v jedrski elektrarni je verjetnost nastanka nesreče, ki bi pomenila nevarnost za prebivalstvo, izredno majhna.
- 2. Sevalni objekti** - Teh objektov na območju občine ni.
- 3. Prevoz radioaktivnih in jedrskih snovi** - zaradi posebnih varnostnih ukrepov je verjetnost nesreče pri prevozu zelo majhna, če pa se zgodi, je njen vpliv prostorsko omejen na nekaj hektarjev veliko območje, ki bi ga bilo potrebno po nesreči dekontaminirati in/ali omejiti dostop nanj.
- 4. Radiološki izredni dogodki** - zajema izredne dogodke, ki se lahko zgodijo kjerkoli.

5. **Nenadzorovani viri ionizirajočega sevanja** - do nesreče lahko pride z nenadzorovanimi visoko radioaktivnimi viri, ki so lahko tudi življenjsko nevarni, če so nezaščiteni oziroma je zaščita poškodovana.

Viri so lahko:

- izgubljeni: lastnik pogreša vir,
- najdeni: naključna oseba najde vir, pri čemer je težava, ker običajno najditelj ne ve, da gre za radioaktivni vir, ukradeni: ponovno možnost, da tat ne ve, da gre za radioaktivni vir in
- poškodovani v požaru: požar na lokaciji vira (možnost za poškodbo zaščite vira zaradi ognja je majhna; običajna respiratorna in druga zaščita gasilcev je zadostna).

V skupino nenadzorovanih virov sodi tudi obsevanje in kontaminacija iz neznanega razloga z radioaktivnimi viri, to je kontaminacijo prebivalstva ali javnih površin oziroma prostorov. Vzrok je lahko najdeni ali ukradeni vir ali radioaktivna snov, ki jo prebivalstvo poseduje nevede za nevarnost. Takšne dogodke lahko odkrijejo zdravniki na podlagi simptomov zaradi prekomernega obseva. Tovrstna simptomatika običajno ni dovolj hitro prepoznana, ker so primeri redki.

Posedovanje oziroma rokovanje z nezaščitenimi visoko radioaktivnimi viri lahko povzroči trajne poškodbe zaradi zunanjega obsevanja, zaradi notranjega obsevanja v primeru zaužitja (ingestije) in vdihavanja (inhalacije) in v določenih primerih tudi življenjsko ogroženost.

6. **Padec satelita z jedrskim reaktorjem ali satelita, ki ima na krovu radioaktivni material** - Razlikujemo dve vrsti virov sevanja na satelitu: vir visoke alfa aktivnosti (izotopi plutonija) in reaktorski vir. V prvem primeru gre za možno onesnaženje z močno strupenim sevalcem alfa. V drugem primeru pomeni padec satelita onesnaženje s fisijskimi produkti. Radioaktivnost ostaja večinoma vezana na delce z visokimi specifičnimi aktivnostmi in je zanjo značilno, da ne vsebuje jodovih in cezijeve izotopov. Nevarnost pomeni predvsem vdihavanje delcev, ki v posamezniku lahko povzročijo visoke doze, in ne zunanje sevanje. Območja onesnaženja so trakaste oblike s širino nekaj 10 kilometrov in dolžino nekaj 100 kilometrov.

7. **Nesreče v tujini** - potrebno je načrtovati zaščitne ukrepe tudi za primer izrednega dogodka v jedrskih elektrarnah v tujini. Ob jedrskih nesrečah v oddaljenih jedrskih objektih lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakujemo onesnaženje na vsem ozemlju RS. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše ozemlje deževalo.

1.5. Verjetnost nastanka verižne nesreče

Ob jedrski ali radiološki nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče, dodatne posledice pa so lahko:

- požar v naravnem okolju in objektih (npr. padec satelita),
- ogrožanje prometne varnosti,
- izpad telekomunikacijskih povezav,
- sociološke in psihološke posledice na prebivalstvo in
- energetska kriza zaradi izpada proizvodnje električne energije za primer nesreče v NEK.

1.6. Sklepne ugotovitve

- A. Občina Sodražica lahko prizadenejo posledice jedrske ali radiološke nesreče:
- v jedrskih objektih NEK, TRIGA, CSRAO,
  - s stacionarnimi in premičnimi radioaktivnimi viri,
  - pri prevozu radioaktivnih snovi,
  - zaradi padca satelita z reaktorjem ali satelita, ki ima na krovu radioaktivne snovi in
  - v tujini s posledicami na območju RS.
- B. Jedrska nesreča širše razsežnosti (z vplivom na prebivalce in okolje) v NEK je zelo malo verjetna, saj ima elektrarna vgrajeno visoko stopnjo pasivne in aktivne varnosti.
- C. Ob morebitni jedrski nesreči širše razsežnosti v NEK bi bila prizadeta tudi Občina Sodražica.

- D. Na možnost nastanka jedrske nesreče v NEK lahko vplivajo tudi naravne in druge nesreče (npr. potres, poplave, orkanski veter, nesreča zrakoplova, ipd.).
- E. Jedrska nesreča v jedrskem objektu v tujini tudi lahko prizadene Občino Sodražica.
- F. Radiološke nesreče so tudi malo verjetne, vendar so lahko z resnimi posledicami za posameznike.
- G. V primeru jedrske nesreče v NEK ali v kateri drugi jedrski elektrarni, ki bi povzročila onesnaženje na območju Občine Sodražica, bi bilo celotno območje predvidoma enakomerno ogroženo, kar pomeni, da bi za vse prebivalce občine veljali enaki zaščitni ukrepi.
- H. Območje Občine Sodražica je dovolj oddaljeno od vseh jedrskih elektrarn, zato ni ogrožena zaradi neposrednega sevanja iz samih elektrarn. obstaja pa možnost onesnaženosti zaradi radioaktivnega oblaka, ki bi se od elektrarne širil v okolje. Stopnja ogroženosti zaradi radioaktivnega oblaka je odvisna predvsem od vremenskih razmer, to je od smeri vetra in od padavin. S padavinami se radioaktivni prah v večjih količinah spušča na tla, zato je tudi kontaminacija tal temu primerno večja. Predvsem gre za kontaminacijo rastlin, živali in vodnih virov ter tudi ljudi, če se pravočasno ne zaščitijo.
- I. Obvladovanje nesreče obsega različne ukrepe. Zelo pomembna pri tem je osveščenost prebivalstva, za to jih je potrebno pravočasno seznaniti z navodili o zaščitnih ukrepih. Pomembno je tudi pravočasno, natančno in sprotno obveščanje prebivalstva, ki ima za posledico hitro in pravilno odzivanje. Onesnaženje tal v primeru radioaktivnih padavin traja dalj časa, zato je potrebno stalno spremljati stanje radioaktivnosti rastlin, živali in vodnih virov. O tem in o potrebnih ukrepih ter omejitvah pa sprti obveščati prebivalstvo.

Občina Sodražica spada v 2. razred ogroženosti (majna ogroženost). Celotno območje občine spada v območje splošne pripravljenosti (OSP Slovenija), kjer se zaščitni ukrepi izvajajo na podlagi meritev.

Območja načrtovanja zaščitnih ukrepov so naslednja:

- območje preventivnih zaščitnih ukrepov (OPU),
- območje oddaljeno 3 km od NEK,
- območje takojšnjih zaščitnih ukrepov (OTU), območje oddaljeno 10 km od NEK,
- razširjeno območje ukrepanja (ROU), območje oddaljeno 25 km od NEK,
- **območje splošne pripravljenosti (OSP), območje celotne RS.**

2. OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

Pristojni organi in pooblaščenice organizacije spremljajo obratovanje NEK in drugih jedrskih ter sevalnih objektov v RS. Poleg tega nadzirajo tudi ravnanje z radioaktivnimi viri in drugimi viri sevanja ter spremljajo radioaktivnost v okolju.

2.1. Opazovanje, obveščanje in alarmiranje ob jedrski nesreči

2.1.1. Začetno obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči

Začetno obvestilo o jedrski ali radiološki nesreči sporočijo jedrski ali sevalni objekti (NEK, TRIGA in CSRAO) ali imetniki radioaktivnega vira, Policija, občani, ReCO Ljubljana ali CORS ali Uprava RS za jedrsko varnost (URSJV). Informacija o jedrski ali radiološki nesreči iz tujine prispe neposredno na CORS in na URSJV.

2.1.2. Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v NEK

NEK pošlje obvestilo o izrednem dogodku na posebnem obrazcu preko medresorskega komunikacijskega sistema (MKSID) oziroma po telefaksu na ReCO, CORS in URSJV. Prvo obvestilo mora prejemnik potrditi po telefonu ali po drugih vrstah zvez. V primeru odpovedi telefonskih zvez in sistema MKSID, NEK posreduje obrazec samo na ReCO s pomočjo govornega prenosa po zvezah ZA-RE PLUS. Na isti način ReCO posreduje obvestilo na CORS, ta pa na URSJV.

NEK obvešča najkasneje v 15 minutah po določitvi stopnje nevarnosti in drugih bistvenih spremembah, sicer na vsakih trideset minut ves čas izrednega dogodka.

2.1.2.1. Obveščanje pristojnih organov v Občini Sodražica

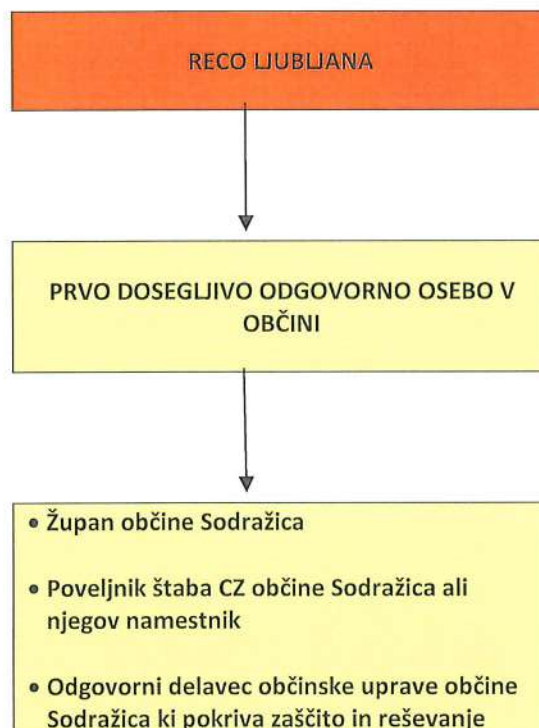
Ob razglasitvi splošne nevarnosti v NEK ReCO Ljubljana obvesti:

- Prvo dosegljivo odgovorno osebo v občini (Seznam vodilnih oseb, ki jih ReCO Ljubljana obvešča o izrednih dogodkih). Obveščena oseba pa nato obvešča ustrezne organe v občini.

Po sprejemu obvestila o nesreči na območju Občine Sodražica mora obveščena pristojna oseba obvestiti ostale pristojne osebe v Občini Sodražica, ki so:

- Župan Občine Sodražica,
- Poveljnik štaba CZ Občine Sodražica ali njegov namestnik,
- Odgovorni delavec občinske uprave, ki pokriva zaščito in reševanje,

Shema obveščanja pristojnih organov ob jedrski ali radiološki nesreči:

Poveljnik CZ Občine Sodražica, njegov namestnik ali župan po potrebi nato skliče štab Civilne zaščite občine Sodražica, bodisi telefonsko ali osebno.

Obveščanje drugih izvajalcev nalog zaščite reševanja in pomoči ob jedrski ali radiološki nesreči se izvaja po naročilih iz štaba CZ občine Sodražica. Sporočila se posredujejo po telefonu, elektronski pošti, kurirju ali telefaksu.

Za sprotno obveščanje in informiranje izvajalcev nalog ZRP je odgovoren župan. Operativno pa to nalogo prevzame poveljnik civilne zaščite Občine Sodražica.

Občina pripravlja in objavlja informacije za obveščanje javnosti preko lokalnih medijev, kamor pošlje pisno informacijo.

P – 2 Podatki o odgovornih osebah in zaposlenih na občini

P – 15 Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči

P-1 Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ

P-3 Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč

P-4 Podatki o organih, službah in enotah CZ

D - 14 Vzorec odredbe o aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč

2.1.2.2. Obveščanje splošne javnosti

Obveščanje javnosti ob jedrski ali radiološki nesreči mora biti pravočasno in objektivno.

Potrebne podatke za sestavo informacij bosta Občini Sodražica posredovala Štab CZ za Ljubljansko regijo in Izpostava URSZR Ljubljana.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki morajo po predpisih na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.

V takih primerih se sporočilo najprej pošlje za takojšnjo objavo naslednjim medijem:

- Slovenski tiskovni agenciji,
- Radiu Slovenija – I. in II. program,
- Televiziji Sloveniji – I. in II. program,
- *Radio Univox*.

Za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti sta odgovorna župan in poveljnik CZ Občine Sodražica, v skladu s svojimi pristojnostmi.

2.1.2.3. Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju

Obveščanje javnosti ob jedrski nesreči v NEK pomeni sprotno seznanjanje prebivalcev s stanjem, ki je nastalo kot posledica izrednega dogodka v NEK, pričakovanim potekom nesreče ter v primeru izpusta radioaktivnih snovi o širjenju radioaktivnega oblaka in ukrepih in nalogah zaščite, reševanja in pomoči, ki so bili uvedeni v Sloveniji v zvezi z nesrečo.

Obveščanje javnosti se začne ob razglasitvi objektne nevarnosti v NEK, ob neposredni nevarnosti zaradi radioaktivnega oblaka na območju Slovenije, in ob nesreči v jedrski elektrarni v tujini.

Štab CZ RS pripravi sporočilo za javnost na podlagi informacij URSJV in ga posreduje v vednost ReCo Ljubljana ter štabu CZ za Ljubljansko regijo, ta pa štabu CZ Občine Sodražica.

Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsake 30 min po večji spremembi.

Za posredovanje informacij in obveščanje prebivalcev sta odgovorna župan in poveljnik CZ Občine Sodražica.

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč (župan in poveljnik CZ občine) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

Pripravo obvestil iz občinske pristojnosti organizira in usklajuje Občina Sodražica skupaj s poveljnikom CZ Občine Sodražica ter v ta namen:

- pripravlja skupna sporočila za javnost;
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva ter da so jim dostopni informacijski viri;
- organizira in vodi novinarske konference;
- spremlja sporočanje medijev.

Informacije za sestavo obvestil prebivalcem bo posredoval ReCO Ljubljana.

Informacije za prebivalstvo morajo vsebovati predvsem naslednje podatke:

- o smeri gibanja radioaktivnega oblaka;
- o trenutnem stanju na ogroženem in prizadetem območju (razvoj dogodkov);
- vplivih nesreče na prebivalstvo in okolje;
- kakšno pomoč lahko pričakujejo;
- ukrepi za omilitev nesreče;
- kako naj izvajajo osebno in vzajemno zaščito;
- kako naj sodelujejo pri izvajanju zaščitnih ukrepov;
- kje lahko dobijo dodatne informacije.

Informacije ob jedrski ali radiološki nesreči bodo občanom posredovane preko:

- Občinsko glasilo Suhorobar,
- Radio Univox,
- spletna stran občine,
- dnevni časopisi,
- mobilne razglasne postaje v vozilih ZRP
- obvestila, podana na krajevno običajen način.

Občina ob jedrski ali radiološki nesreči objavi posebno telefonsko številko (**01 83 660 75**), na kateri lahko občani dobijo vse potrebne informacije o jedrski ali radiološki nesreči, napotke, kako naj ravnajo in sporočajo posledice nesreče.

Po potrebi se lahko organizira tudi informacijski center, v katerem se lahko angažira socialna služba, Karitas, RK in druge službe, preko katerih prebivalci pridobivajo informacije.

D - 05 Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskega centra

D – 07 Navodila prebivalcem za ravnanje ob nesreči

P-18 Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov

P – 64 Telefonska številka, na kateri lahko občani dobijo informacije o nesreči

D – 227 Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – zgibanka NEK za prebivalce

2.1.3. Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob drugih jedrskih in radioloških nesrečah

Navodila ogroženim prebivalcem glede zaščitnih ukrepov so odvisna od nevarnosti. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi URSJV, odredi pa poveljnik CZ Občine Sodražica.

Ob preteči nevarnosti izpusta radioaktivnih snovi, ki bi lahko ogrozil prebivalstvo na območju Občine Sodražica, ReCO Ljubljana sproži alarmni znak za neposredno nevarnost po nalogu Poveljnika CZ RS.

2.2. Alarmiranje

Ob prejetju obvestila o jedrski ali radiološki nesreči s strani ReCO Ljubljana, ki obvešča prvo dosegljivo odgovorno osebo v občini, le ta izda ukaz o sprožitvi sirene za javno alarmiranje z alarmnim znakom za neposredno nevarnost (zavijajoč zvok sirene, ki traja 1 minuto, se uporabi ob nevarnosti poplave, večjem požaru, radiološki in kemični nevarnosti, nevarnosti vojaškega napada ter ob drugih nevarnostih).

Občina nima svojega alarmnega sistema. Sirene so na vseh gasilskih domovih. V PGD Sodražica je proženje avtomatsko v ostalih ročno.

Takoj po alarmiranju občina posreduje obvestilo po lokalnem radiu (Radio Univox) o vrsti nevarnosti in napotke za osebno in vzajemno zaščito, z napotki za izvajanje zaščitnih ukrepov.

2.3. Obveščanje ob jedrski nesreči v tujini

Po oceni pristojnih državnih organov o možnih vplivih jedrske nesreče v tujini na Slovenijo, pošlje ReCO Ljubljana na Občino Sodražica začetno obvestilo.

Glede na oceno nevarnosti širitve jedrskega oblaka se v Občini Sodražica izvaja obveščanje podobno kot ob nesreči v NEK.

P-01 Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
---

3. UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

3.1. Zaščitni ukrepi

Zaščitni ukrepi so ukrepi preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti posameznikov virom sevanja. Osnova za določitev zaščitnih ukrepov ob jedrski ali radiološki nesreči so intervencijski nivoji. Posamezne zaščitne ukrepe odredi Poveljnik CZ Občine Sodražica v soglasju s Poveljnikom CZ za Ljubljansko regijo.

3.1.1. Vrste zaščitnih ukrepov

3.1.1.1. Takojšnji zaščitni ukrepi

Namen takojšnjih zaščitnih ukrepov je preprečiti deterministične učinke sevanja, zato jih je treba izvesti čim prej po začetku jedrske ali radiološke nesreče.

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom jedrske ali radiološke nesreče ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda. Za primer jedrske nesreče v NEK imajo prebivalci, šole, vrtci, zdravstveni domovi, domovi za ostarele, drugi zavodi, gospodarske družbe in organizacije, na osnovi Pravilnika o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči, v 3 km in 10 km pasu okrog NEK tablete kalijevega jodida predhodno razdeljene. Za vse ostale prebivalce RS se tablete kalijevega jodida hranijo v bolnišnicah in drugih zdravstvenih organizacijah in se razdelijo glede na potrebo izvajanja jodne profilakse, razdeljene pa so bile tudi občinam. Občina Sodražica tablete hrani v ognjevarni omari v prostorih občinske uprave. V primeru jedrske ali radiološke nesreče se tablete razdelijo na sedežu Občine Sodražica, Trg 25. maja 3, 1317 Sodražica.

V primeru jedrske ali radiološke nesreče se izvajajo naslednji takojšnji zaščitni ukrepi, ki so v pristojnosti Občine Sodražica:

- zaklanjanje,
- zaužitje tablet kalijevega jodida,
- evakuacija;
- sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

Poleg takojšnjih zaščitnih ukrepov, ki so v pristojnosti Občine Sodražica, se pričakuje tudi uvedbo naslednjih ukrepov:

- omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje območja),
- uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
- nadzor območja,
- oskrba poškodovanih in obsevanih oseb,
- dekontaminacija ljudi, živali in opreme.

Izvajanje zaščitno-reševalnih ukrepov je v pristojnosti občine. V kolikor Občina Sodražica s svojimi silami in sredstvi ne more izvesti zaščitnih ukrepov, zaprosi za pomoč regijo oz. državo.

- **Zaklanjanje**

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur.

Prebivalci se zaklonijo v notranje prostore stavb (npr. kleti), zaklonišč ali zaklonilnike, pri čemer je potrebno upoštevati, da določena vrsta zaklanjanja omogoča različno raven zaščite pred vplivi ionizirajočega sevanja.

Na območju Občine Sodražica bi se ta ukrep izvajal le v skrajnih primerih, ko bi meritve hitrosti doz v okolju pokazale, da je dosežen intervencijski nivo za zaklanjanje in evakuacijo.

Na območju Občine Sodražica ni zaklonišč.

Ukrej se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

P – 18 Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov

- **Zaužitje tablet kalijevega jodida**

Za primer jedrske nesreče v NEK se za vse prebivalce Občine Sodražica tablete kalijevega jodida hranijo v UKC Ljubljana in Psihiatrični kliniki Ljubljana. Razdelijo se glede na potrebo izvajanja jodne profilakse.

V primeru potrebe po uporabi tablet kalijevega jodida Občine Sodražica obvesti svoje prebivalce na krajevno običajen način (preko svoje spletne strani, razglasov na oglasih deskah in objav v medijih) o nujnosti izvajanja ukrepa in o lokacijah, kjer lahko prebivalci dobijo tablete kalijevega jodida.

Lokacije v Občine Sodražica za prevzem tablet kalijevega jodida so v :

- Gasilski dom PGD Sodražica, Trg 25. maja 5, 1317 Sodražica
- Gasilski dom PGD Žimarice - Globel – Podklanec, Žimarice 76, 1317 Sodražica
- Gasilski dom PGD Gora, Petrinci 13a, 1317 Sodražica
- Gasilski dom PGD Zamostec, Zamostec 8 A, 1317 Sodražica
- Gasilski dom PGD Vinice – Zapotok, Zapotok 2A, 1310 Ribnica

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD).

Razdeljevanje tablet kalijevega jodida na območju Občine Sodražica je podrobneje opredeljeno v posebnem dodatku D-206.

D - 206 Načrt razdelitve tablet kalijevega jodida

D – 205 Pravilnik o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči

- **Evakuacija**

Evakuacija se v primeru jedrske nesreče odredi pred izpustom radioaktivne snovi v ozračje ali po prehodu radioaktivnega oblaka, če ni bilo časa za evakuacijo in je bilo predhodno odrejeno zaklanjanje. Ob radiološki nesreči z izpustom radioaktivnih snovi v zrak oziroma na podlagi meritev na terenu se ukrepa enako.

Evakuacijo lahko odredi župan Občine Sodražica. Za izvedbo evakuacije poskrbi ekipa za podporo, za usklajevanje pa vodja službe za podporo ob pomoči štaba CZ občine, vaških odborov, humanitarnih organizacij (Center za socialno delo osrednja Slovenija, zahod – enota Ribnica, Župnija Sodražica – Karitas, OZ RK Ribnica) in občani v okviru sosedске pomoči. Slednji nudijo pomoč tudi pri morebitni evakuaciji živali.

Sprejemanje in začasno bivališče za evakuirane z ogroženih območij se uredi z usmeritvijo prebivalcev v Športno dvorano Sodražica, Cesta Notranjskega odreda 10, 1317 Sodražica in v telovadnico Osnovne šole dr. Ivana Prijatelja Sodražica, Cesta Notranjskega odreda 10, 1317 Sodražica. V primeru prevelikega števila prebivalcev pa še na lokacije: Frančiški samostan Nova Štifa, Dom na Travni Gori in lokacije gasilskih domov (Gasilski dom PGD Žimarice - Globel, Gasilski dom PGD Zamostec, Gasilski dom PGD Zamostec, Gasilski dom PGD Gora, Petrinci).

Praviloma se evakuacija izvaja z lastnimi (osebni vozili), medtem ko prevozna sredstva za posebne kategorije prebivalcev (otroke v šolah in vrtcih, starejše občane v domovih za upokoence, goste v turističnih objektih)

priskrbijo pristojne ustanove. Po potrebi Občina Sodražica priskrbi potrebno število javnih prevoznih sredstev za evakuacijo prebivalcev, ki ne razpolagajo z lastnimi prevoznimi sredstvi.

Javno podjetje Komunala Ribnica d.o.o., ki skrbi za občinske ceste, poskrbi za zaporo teh cest med izvajanjem evakuacije, ob pomoči Policijske postaje Ribnica in Medobčinske redarske službe (Skupna občinska uprava občin Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Velike Lašče).

Prej se bo izvajal ukrep zaklanjanje in šele nato evakuacija. Ukrep se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

D – 52 Načrt dejavnosti Policijske postaje Ribnica

P – 10 Pregled gradbenih organizacij

P - 20 Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce

D - 62 Navodilo prebivalcem za izvajanje evakuacije

P – 21 Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč

• **Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev**

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev obsega nudenje zatočišč in nujne oskrbe (zdravstvene, oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, z električno energijo, psihološko pomoč ter obveščanje in izobraževanje šoloobveznih otrok ter tudi zagotavljanje nujnih prometnih povezav in delovanja komunalne infrastrukture) prebivalcem, ki so se zaradi ogroženosti območja, kjer prebivajo, umaknili iz svojih prebivališč. Na evakuacijskih sprejemališčih evakuirani prebivalci prejmejo navodila glede začasne nastanitve in oskrbe.

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev se prične izvajati takoj, ko je razglašen ukrep evakuacija.

Nastanitev in oskrbo ogroženih prebivalcev s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami organizira Občina Sodražica in je v pristojnosti poveljnika CZ Občine Sodražica za izvedbo pa poskrbi štab CZ Občine Sodražica.

Občina v sodelovanju z Osnovno šolo dr. Ivana Prijatelja Sodražica in pogodbeniki (Papilos d.o.o., Pekarna Ajdič Ivan Francelj s.p., Mesarija Arko d.o.o., Kmetijsko gozdarska zadruga Sodražica z.o.o.) evakuiranim prebivalcem zagotavlja oskrbo s hrano in pitno vodo.

Humanitarne organizacije (Župnijska Karitas Sodražica, Rdeči križ Ribnica, Center za socialno delo osrednja Slovenija - zahod, enota Ribnica) in občani v okviru sosedске pomoči zagotavljajo oskrbo z obleko in drugimi življenjskimi potrebščinami.

Pitno vodo zagotavljajo gasilci z gasilskimi cisternami:

- PGD Sodražica – 2 avtocisterne
- PGD Zamostec - 300L
- PGD Gora - 800L

Zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture zagotavlja:

- Hydrovod d.o.o.- oskrba s pitno vodo
- Javno podjetje Komunala Ribnica d.o.o. – tehnično reševanje, vzdrževanje in sanacija občinski cest vzdrževanje in sanacija kanalizacijskega sistema, odvoz komunalnih odpadkov in pokopališka dejavnost
- Elektro Ljubljana, d.d. – oskrba z električno energijo
- Telekom Slovenije, d.d., Telemach. – vzdrževanje telekomunikacijskega omrežja
- CGP d.d. - vzdrževanje in sanacija državnih cest

Psihološko pomoč zagotavlja Center za socialno delo osrednja Slovenija- zahod, Enota Ribnica.

P – 26 Pregled centrov za socialno delo

P – 07 Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za zaščito, reševanje in pomoč

P – 25 Pregled človekoljubnih organizacij

P – 22 Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano

P – 21 Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč

- **Omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje območja),**

Predvsem ta ukrep izvajamo pri radioloških nesrečah, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči nezgodno obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja Policijska postaja Ribnica oziroma gasilci (preventivno tisti, ki prvi prispe na kraj dogodka).

- **Uporaba osebnih zaščitnih sredstev**

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

- **Oskrba poškodovanih in obsevanih oseb**

Nujna medicinska pomoč se nudi vsem poškodovanim.

ZD Ribnica – ZP Sodražica in UKC Ljubljana nudi specialistično oskrbo poškodovanim in obolelim, ki niso kontaminirani in ne kažejo znakov akutne obolevnosti, kot je na primer bruhanje.

Na Kliniki za nuklearno medicino Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani nudijo oskrbo kontaminiranim osebam in osebam z znaki akutne obsevanosti.

- **Nadzor območja**

Nadzor območja v Občini Sodražica kjer se izvajajo zaščitni ukrepi izvaja policija (Policijska postaja Ribnica), ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi teh območij na nadzornih točkah.

- **Dekontaminacija ljudi, živali in opreme**

Ljudi, živali in opremo je potrebno za zmanjšanje nevarnih učinkov sevanja in za zmanjšanje širjenja kontaminacije preveriti in po potrebi dekontaminirati. Preverjanje kontaminacije in dekontaminacije se praviloma izvaja na dekontaminacijskih postajah, ki se organizirajo izven območja zaščitnih ukrepov na nadzornih točkah.

Dekontaminacijo ljudi, živali in javnih površin na območju Občine Sodražica lahko izvajajo regijske ali lokalne gasilske enote, po potrebi pa se lahko zaprosi za pomoč Slovensko vojsko.

3.1.1.2. Prehrabni zaščitni ukrepi

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrabni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrambni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambne zaščitne ukrepe na območju Občine Sodražica izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Na območju Občine Sodražica te naloge izvaja Hydrovod d.o.o. ter pristojne službe s področja zdravstva (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Ljubljana - NLZOH in Nacionalni inštitut za javno zdravje območna enota Ljubljana - NIJZ) in kmetijstva (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – OE Kočevje, UVHVVR – OU Ljubljana, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Inšpektorat RS za okolje in prostor).

D – 61 Navodilo prebivalcem o ukrepih za preprečevanje epidemij

D – 67 Priporočila NIJZ glede oskrbe s pitno vodo s cisternami

D – 69 Varstvo živil v izrednih razmerah

3.1.1.3. Dolgoročni zaščitni ukrepi

Z dolgoročnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja in trajajo od nekaj tednov do nekaj mesecev, lahko pa tudi več stoletij za zelo dolgožive izotope, pri čemer je treba upoštevati ekonomske in socialne posledice teh ukrepov.

Dolgoročni zaščitni ukrepi so:

- začasna preselitev prebivalstva,
- trajna preselitev prebivalstva in
- dekontaminacija okolja.

Dolgoročne zaščitne ukrepe se izvaja v okviru sanacije po prenehanju izrednega dogodka v okviru rednega dela pristojnih organov in služb.

Na območju Občine Sodražica bi se ti ukrepi izvajali le v skrajnih primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da jih je potrebno izvesti.

3.1.2. Radiološka zaščita intervencijskega in drugega osebja

Vsi izvajalci zaščitnih ukrepov in nalog ZRP (policija, gasilci, ekipe NMP ...), ki praviloma prvi prispejo na onesnaženo območje in drugo osebje, razen v jedrskih in sevalnih objektih, kjer zaposleno osebje ukrepa najprej, so intervencijsko osebje in morajo biti opremljeni z ustreznimi osebnimi zaščitnimi sredstvi in sredstvi za dozimetrično kontrolo.

Za osebno zaščitno opremo osebja so odgovorni ustanovitelji. Opremljanje iz drugih virov je možno le izjemoma. Za nadzor doznih obremenitev posameznikov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, skrbijo regijska enota CZ za RKBO izvidovanje. Merjenje notranje kontaminacije ljudi izvaja Klinika za nuklearno medicino.

Preseganje doznih omejitev posameznikom lahko izjemoma odobri le Poveljnik CZ RS ob soglasju specialista zdravnika medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se oseba prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem in
- če je izvedba te naloge pogoj za reševanje ali zaščito večjega števila neposredno ogroženih oseb.

3.1.3. Izvajanje zaščitnih ukrepov ob izrednem dogodku v NEK

3.1.3.1. Območje splošne pripravljenosti

Območje splošne pripravljenosti obsega območje, ki je več kot 25 km od središča jedrske nesreče. Zaščitni ukrepi se izvajajo na podlagi rezultatov modelov in meritev radioaktivnosti. Zaščitni ukrepi na območju celotne Občine Sodražica so takojšnji prehrambni in dolgoročni.

Monitoring radioaktivnosti izvajajo pristojne ustanove za redni monitoring radioaktivnosti in mobilne enote.

Regijska enota CZ za RKBO izvidovanje opravljajo detekcijo in dozimetrijo, označevanje kontaminiranega območja in jemanje vzorcev.

Glede na oddaljenost Občine Sodražica od NEK bi se na območju občine glede na splošno pripravljenost izvajali predvsem naslednji ukrepi :

- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil (sadje, zelenjava, poljščine),
- zaščita krme za živali ter živine (zadrževanje v hlevih, prepoved paše in hranjena s svežo krmo)
- omejitev gibanja na prostem,
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev lovljenj a živali,
- zaščitni ukrepi v kmetijstvu,
- zaščita virov pitne vode.

3.1.4. Zaščitni ukrepi ob jedrski nesreči v tujini

V primeru jedrske nesreče v tujini, se na območju Občine Sodražica poleg določenih ukrepov predvidenih ob razglasitvi splošne nevarnosti za območje dolgoročnih ukrepov (ODU) ob nesreči v NEK izvajajo še:

- poostren in povečan nadzor okolja in hrane-prednost imajo območja, kjer je deževalo,
- priprava sistema vzorčenja hrane in krme.

Na območju Občini Sodražica te naloge izvajajo pristojne službe s področja zdravstva (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano Ljubljana - NLZOH in Nacionalni inštitut za javno zdravje območna enota Ljubljana - NIJZ) in kmetijstva (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije – OE Kočevje, UVHVVR – OU Ljubljana, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Inšpektorat RS za okolje in prostor).

V primeru hude jedrske nesreče v elektrarni, ki je znotraj 500 km območja in ob neugodnih vremenskih razmerah, so možni tudi takojšnji zaščitni ukrepi (na primer zaužitje kalijevega jodida) in prehrambni ukrepi.

3.1.5. Izvajanje zaščitnih ukrepov ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah

Ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah za takojšnje zaščitne ukrepe na lokaciji poskrbijo upravljavci objektov oziroma imetniki radioaktivnih virov, v nasprotnem primeru pa je potrebna takojšnja intervencija:

- zavarovanje območja izvede policija ali poklicni gasilci oziroma prvi, ki prispe na kraj dogodka,
- pri intervenciji sodelujejo pristojne javne službe in pooblašene organizacije (npr. ELME, ZVD).

Omejitev sevanja in kontaminacije oziroma zavarovanje območja izvajamo pri radioloških nesrečah, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči nezgodno obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije.

Na ravni Občine Sodražica se za druge jedrske ali radiološke nesreče na zahtevo Poveljnika CZ Občine Sodražica po posvetu s Poveljnikom CZ za Ljubljansko regijo odredijo ustrezni zaščitni ukrepi glede na vrsto dogodka, okoliščine in možen razvoj dogodka.

3.2. Naloge zaščite reševanja in pomoči

3.2.1. Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

V primeru jedrske ali radiološke nesreče **prva pomoč obsega:**

- dajanje prve pomoči poškodovanim in obolelim,
- pomoč pri dekontaminaciji poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih in
- sodelovanje pri izvajanju higiensko – epidemioloških ukrepov.

Ob nesreči v NEK oziroma ob nesreči v bližnji tuji elektrarni ne pričakujemo večjega števila poškodovanih in ranjenih prebivalcev niti večjega števila oseb z znaki radiacijske bolezni, ker celotno območje Občine Sodražica spada v območje splošne pripravljenosti.

Manjše poškodbe, do katerih bi lahko prišlo pri izvajanju ukrepov in nalog ZRP, bi prebivalci oskrbeli v okviru osebne in vzajemne zaščite.

Nujno medicinsko pomoč pa bi jim zagotavljalo medicinsko osebje nujne medicinske pomoči organizirane na pred bolnišničnem nivoju na terenu in ustrezne organizacijske enote na sekundarnem nivoju (bolnišnice), v skladu s sprejetimi zdravstvenimi smernicami za ravnanje ekip nujne medicinske pomoči.

Na območju Občine Sodražica reševalci njune medicinske pomoči pri ZD Ribnica – ZP Sodražica na terenu nudijo ponesrečenim oziroma obolelim nujno medicinsko pomoč in jih po potrebi napotijo v specialistično enoto.

Nujno zdravstveno oskrbo poškodovanim prebivalcem nudi ZD Ribnica v skladu z načrtom zdravstva za postopanje ob naravnih in drugih nesrečah. Delovanje zdravstvene službe ob naravnih in drugih nesrečah je urejeno s predpisi Ministrstva za zdravje o delu zdravstvene službe ob naravnih in drugih nesrečah.

Specialistično oskrbo poškodovanim in obolelim, ki niso kontaminirani in ne kažejo znakov akutne obolezosti (npr. bruhanje), nudi ZD Ribnica in UKC Ljubljana. Kontaminiranim osebam in osebam z znaki akutne obsevanosti nudi oskrbo Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC), Klinika za nuklearno medicino.

Po potrebi zdravstvene ustanove zagotavljajo prebivalcem tudi psihološko pomoč.

V primeru, da zaradi velikega števila poškodovanih v jedrski ali radiološki nesreči pomoč rednih zdravstvenih služb ni zadostna, se lahko aktivira tudi štab CZ Občine Sodražica. Štab CZ občine lahko sodeluje pri evakuaciji poškodovanih z mesta nesreče. V tem primeru zdravstvene ustanove začnejo delovati v skladu z Navodilom Ministrstva za zdravje o delu zdravstva ob naravnih in drugih nesrečah.

Občina Sodražica nima organizirane ekipe za prvo pomoč.

Štab CZ občine spremlja izvajanje nujne medicinske pomoči ter sprejema zahteve po pomoči v silah in sredstvih na ogroženih območjih.

P - 27 Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj

P - 28 Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic

D - 63 Navodila za uporabo pitne vode in dezinfekcijo

D - 06 Navodila za izvajanje psihološke pomoči

D - 61 Navodilo prebivalcem o ukrepih za preprečevanje epidemij

3.2.2. Prva veterinarska pomoč

Prva veterinarska pomoč ob jedrski ali radiološki nesreči obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ali UVHVVR,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

V Občini Sodražica v okviru CZ ni organizirana enota za prvo veterinarsko pomoč. Za oskrbo poškodovanih živali skrbi Veterinarska postaja Ribnica d.o.o., v skladu z načrtom UVHVVR. Pomoč po potrebi nudijo lastniki živali.

Pokop se bo vršil na območju vsake posamične kmetije, ki se nahajajo v občini. V primeru potreb po dodatni lokaciji za pokop, bo Občina Sodražica zagotovila dodatne kapacitete na ustreznih kmetijskih zemljiščih. Ob dogovoru s pristojno veterinarsko upravo, se lahko kadavre vozi tudi v ustrezno opremljene sežigalnice, oziroma se odvoz in odstranitev izvaja po navodilih dežurnega inšpektorja UVHVVR.

UVHVVR OU Ljubljana zbira podatke o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju ter nudi prvo veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim. Odreja zasilni zakol poškodovanih živali, odstranjevanje živalskih trupel in izvaja druge higienske in protiepidemijske ukrepe, v skladu z načrtom UVHVVR za postopanje ob naravnih in drugih nesrečah. Pomoč ji po potrebi nudijo pripadniki enot CZ občine ter lastniki živali.

Za poškodovane oziroma obolele prostoživeče živali poskrbi regija tako, da se poveže z Zvezo lovskih družin Kočevje oziroma z Lovsko družino Sodražica, ki v svojem revirju (na območju Občine Sodražica) pregleda prostoživeče živali, ugotovi njihovo stanje, po potrebi izvede odstrel obolelih živali in izvede ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prostoživečih živali.

P - 29 Pregled veterinarskih organizacij

P - 55 Pregled lovskih in ribiških organizacij

3.2.3. Gašenje in reševanje ob požarih

Na nalogah gašenja in reševanja ob požarih se aktivirajo v Občini Sodražica:

- PGD Sodražica – II. kategorije
- PGD Žimarice - Globel - Podklanec – I. kategorije
- PGD Gora – I. kategorije
- PGD Zamostec – I. kategorije
- PGD Vinice – Zapotok – I. kategorije

Po potrebi se aktivirajo sosednja gasilska društva iz sosednjih občin ter PGD Ribnica, kadar gre za nesreče, ki so v pristojnosti državne koncesijske pogodbe (nesreče v cestnem prometu, ekološke nesreče – razlitja nevarnih tekočin, ipd.).

Prostovoljna gasilska društva na območju Občine Sodražica sodelujejo pri izvajanju drugih nalog zaščite in reševanja, ki bi se pojavile in sicer:

- pri reševanju iz visokih zgradb (PGD-ji Občne Sodražica, Društvo za raziskovanje jam Ribnica)
- reševanje ob prometnih nesrečah (PGD Ribnica),

- pri izvajanju nalog zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter oskrbi s pitno vodo pa se bodo vključevala selektivno glede na obstoječo opremo (PGD Ribnica),

P – 11 Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov

P – 14 Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode

3.2.4. **Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje**

Osnovni pogoji za življenje bodo vzpostavljeni takrat, ko bodo izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov.

Predvsem je med jedrsko ali radiološko nesrečo potrebno zagotoviti neoporečno (nekontaminirano) vodo in hrano ter osnovne bivalne pogoje, npr. ustrezno nastanitev v primeru evakuacije, hrano v primeru prehrabnih ukrepov.

Pitno vodo zagotavljajo gasilci z gasilskimi cisternami:

- PGD Sodražica – 2 avtocisterni
- PGD Zamostec - 300L
- PGD Gora - 800L

Za izvajanje nalog na področju zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje so zadolžene javne službe in druge organizacije s področja infrastrukture, naloge pa usmerja poveljnik CZ Občine Sodražica:

- Hydrovod d.o.o.- oskrba s pitno vodo
- Javno podjetje Komunala Ribnica d.o.o. – tehnično reševanje, vzdrževanje in sanacija občinskih cest vzdrževanje in sanacija kanalizacijskega sistema, odvoz komunalnih odpadkov in pokopališka dejavnost
- Elektro Ljubljana, d.d. – oskrba z električno energijo
- Telekom Slovenije, d.d., Telemach d.d., Tritel d.o.o. – vzdrževanje telekomunikacijskega omrežja
- CGP d.d. - vzdrževanje in sanacija državnih cest

Pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje se v izvajanje nalog aktivno vključujejo tudi prebivalci v svoji delovni in bivalni sredini ter izvajajo naloge po usmeritvah poveljnika CZ Občine Sodražica.

Humanitarna pomoč se zbira v logističnem centru na naslovu **Krekov dom, Trg 25. maja 13, 1317 Sodražica**, od koder se organizira njeno razdeljevanje ogroženim prebivalcem. Pri tem sodelujejo ekipa za oskrbo, župnijska Karitas Sodražica, Rdeči križ Ribnica in Center za socialno delo osrednja Slovenija - zahod, enota Ribnica. Preskrbo z življenjskimi potrebščinami spremljajo občinska uprava Občine Sodražica in služba za podporo Civilne zaščite Občine Sodražica.

P – 07 Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZIR

3.3. **Preklic izvajanja zaščitnih ukrepov in razglasitev prenehanja nevarnosti**

Zaščitne ukrepe se prekličijo glede na:

- preseganje intervencijskih nivojev in
- razvoj dogodka.

Predlog preklica posameznih zaščitnih ukrepov poda URSJV, odredi pa Poveljnik CZ RS.

Poveljnik CZ Občine Sodražica na podlagi Sklepa o razglasitvi prenehanja nevarnosti, ki ga izda Poveljnik CZ RS glede na razvoj izrednega dogodka in stanje v okolju, razglasi prenehanje nevarnosti na območju Občine Sodražica.

D – 20 Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

4. OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Osebna in vzajemna zaščita ob jedrski nesreči obsegata vse ukrepe, ki jih prebivalci začnejo izvajati takoj, ko so obveščeni o jedrski nesreči, posledica katere je povečano ionizirajoče sevanje.

Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnji nevarnosti, kakor tudi o vseh možnih in potrebnih zaščitnih ukrepih. Prebivalcem morajo biti v naprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti, kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju.

Občina Sodražica zagotovi, da so vsi prebivalci pravočasno obveščeni o uvedenih ukrepih in nalogah zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči in jim zagotavlja dodatna navodila za izvajanje ukrepov in nalog ter opozarja na posledice, če se ukrepi in naloge ne izvajajo. Uporaba priročnih in standardnih sredstev za osebno zaščito ter dosledno spoštovanje navodil, ki jih po sredstvih javnega obveščanja sporočajo strokovni organi, lahko učinkovito zmanjšata dozno obremenitve.

V osebno in vzajemno zaščito ob jedrski ali radiološki nesreči spadajo:

- uporaba sredstev za osebno zaščito pred radioaktivnim onesnaženjem,
- zadrževanje v zaprtih prostorih (zaklanjanje),
- zaužitje tablet kalijevega jodida,
- evakuacija,
- osebna dekontaminacija,
- omejitev uporabe živil (uporaba izdelkov, ki so v zaprtih omarah, kalijmbah, hladilnikih) in
- omejitev na pitje vode in pijač, ki niso bile onesnažene (ustekleničene pijače).

Za izvajanje nalog osebne in vzajemne zaščite ob jedrski nesreči se prebivalci seznanjajo iz učnih programov v šolah, izvajanjem aktivnosti, povezanih z zaščito in reševanjem, preko različnih oddaj v lokalnih in javnih medijih obveščanja (radio, splet, TV in lokalni tiskani mediji) ter z napotki občine občanom.

Občina Sodražica v ta namen na lokaciji Občine Sodražica, Trg 25. maja 3, Sodražica sestavi tudi svetovalno skupino iz vrst prostovoljcev, ki so strokovnjaki (sociolog, psiholog, socialni delavec, zdravstveni delavec ...), ki pripravi program za usmerjanje in izvajanje osebne in vzajemne zaščite in jo tudi v praksi ob potrebi izvaja.

Občina Sodražica tudi vzpostavi dežurni klicni center za informacije in pomoč občanom (**01 83 660 75**), na kateri lahko državljani dobijo vse informacije in napotke za ravnanje.

Na prizadetem območju in na območjih nastanitve evakuiranega prebivalstva je treba službe oziroma dejavnosti raznih strokovnih in človekoljubnih organizacij, ki pomagajo prizadetim oziroma ogroženim prebivalcem, čim bolj približati območju, kjer so nastanjeni ogroženi prebivalci. Pri tem ima pomembno vlogo poveljnik CZ Občine Sodražica.

4.1. Osebna in vzajemna zaščita – preventiva

Občina Sodražica lahko zaprosi za primerno število tiskanega gradiva pristojno Izpostavo URSZR, ki ga po potrebi razdeli javnim zavodom, službam, šolam in vrtcem ter občinski upravi in preko teh organizacij do občanov.

Prav tako se na spletni strani Občina Sodražica - <https://www.sodrazica.si> objavijo povezave do preventivnih ukrepov, ki jih občani lahko izvedejo sami. Za preprečevanje in blažitev posledic ter za osebno in vzajemno zaščito doma, v podjetju, ali drugi organizaciji so pristojni lastnik, upravljavec in uporabnik.

Ukrepi za preprečevanje in blažitev posledic jedrskih in radioloških nesreč so lahko:

- pregled ukrepov in napotkov za pripravljenost pred različnimi nesrečami na spletni strani URSZR, »Napotki prebivalcem ob nesrečah«, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=pp1.htm>,
- določitev varnih mest v vsakem prostoru,
- priprava potrebščin za življenje po jedrski ali radiološki nesreči za najmanj 48 ur.

4.2. Osebna in vzajemna zaščita – kaj storiti ob jedrski ali radiološki nesreči

ZAKLANJANJE

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob jedrski ali radiološki nesreči, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur.

Ob razglasitvi ukrepa zaklanjanja se umaknite v hišo ali drugo zgradbo. Izogibajte se daljšemu zadrževanju pred okni. Zadržujte se v prostoru, ki ima malo oken:

- Zaprite okna in vrata in jih dodatno zatesnite s samolepilnim trakom.
- Izklopite ventilacijo in zatesnite s priročnimi sredstvi prezračevalne odprtine.
- Uporabljajte hrano in pijačo, ki jo imate v hiši.
- Lahko pijete in uporabljate vodo iz vodovoda, razen če je to prepovedano.
- Če ste ob razglasitvi zaklanjanja na prostem, uporabite priročna zaščitna sredstva (robec, brisača, ogrinjalo) in se čim prej umaknite v zgradbo ali v zaklonišče.
- Upoštevajte navodila intervencijskega osebja.

ZAUŽITJE TABLET KALIJEVEGA JODIDA (KJ)

Ob jedrski nesreči se lahko v okolje sprosti radioaktivni izotop joda, ki utegne povzročiti notranje obsevanje telesa zaradi vdihavanja. Zaužitje tablet KJ neposredno pred ali med prehodom radioaktivnih snovi preprečuje, da bi se radioaktivni jod, ki bi ga vdihnili, kopičil v žlezi ščitnici. Za prebivalce Občine Sodražica se zaloge tablet kalijevega jodida hranijo v UPK Ljubljana in UKC Ljubljana. Tablete bodo upravičencem do dopolnjenega 40. leta starosti pravočasno razdelili v Občini Sodražica.

EVAKUACIJA

V primeru jedrske nesreče se evakuacija odredi pred izpustom radioaktivnih snovi v ozračje ali po prehodu radioaktivnega oblaka, če ni bilo časa za evakuacijo in je bilo predhodno odrejeno zaklanjanje. Enako se ukrepa ob radiološki nesreči z izpustom radioaktivnih snovi v zrak oz. na podlagi meritev na terenu, če gre za kontaminacijo tal (npr. izlitje radioaktivne tekočine). Evakuacija se bo izvajala z lastnimi prevoznimi sredstvi; za prebivalce, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, bo prevoz organizirala Občina Sodražica, ki bo poskrbela tudi za osebe, ki potrebujejo pomoč ob evakuaciji.

Za otroke, ki bodo ob razglasitvi evakuacije v šolah in vrtcih, ter za osebe, ki bodo v domu za starejše, bodo za evakuacijo poskrbeli zaposleni v ustanovah.

Ob evakuaciji vzemite s seboj le najnujnejše stvari:

- osebne dokumente in denar,
- obleko za teden dni,
- pribor za osebno higieno,
- zdravila in recepte in nujne medicinske pripomočke,
- druge nujne življenjske potrebščine.
- S seboj lahko vzamete tudi malo hišno žival.

Pred odhodom:

- izključite gospodinjske stroje in naprave,
- zaprite vodo in plin,
- zaprite okna in vrata,
- ugasnite luči, zaklenite prostore.

Živino pustite v hlevu in jo oskrbite s krmo za dva dni. Zaprite okna in vrata in zatesnite ostale odprtine. Za živino bodo skrbele skupine občanov ali pripadnikov Civilne zaščite.

Po določeni evakuacijski poti se odpeljite do evakuacijskega sprejemališča. Vozite previdno in strpno, ter upoštevajte navodila, ki vam jih bodo posredovali pristojni organi, oziroma preko sredstev javnega obveščanja.

V evakuacijskem sprejemališču vas bodo napotili v kraj, kjer se boste začasno nastanili. Če bo evakuacija izvedena po izpustu nevarnih snovi, boste radiološko pregledani in po potrebi dekontaminirani. Poskrbljeno bo, da bodo družine čim prej združene.

UKREPI ZA ZAŠČITO HRANE, VODE IN KRME

Radioaktivne snovi lahko pridejo v naše telo tudi z uživanjem kontaminirane hrane in vode, zato upoštevajte navodila pristojnih organov glede:

- prepovedi uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepovedi uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo), -
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitve paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščiti virov pitne vode in
- zagotavljanja nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

5. RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

5.1. Razlaga pojmov

DETERMINISTIČNI UČINKI je klinično ugotavljanje okvare obsevanega organa, tkiva ali organizma zaradi poškodovanja celic; za nastanek posameznega determinističnega učinka so določljive vrednosti doz, pri katerih se deterministični učinek pojavi, za te vrednosti doz pa velja, da je za doze, ki jih presegajo, determenistični učinek večji, če je vrednost doze večja.

EVAKUACIJA je začasen umik ljudi ob izrednem dogodku z določenega območja, da se izognejo dozam, ki presegajo intervencijske nivoje.

EVAKUACIJSKO SPREJEMALIŠČE je mesto sprejema evakuiranih prebivalcev.

DEKONTAMINACIJA je postopek, s katerim iz določenega prostora ali območja odstranimo kontaminante – škodljive snovi in tako preprečimo negativne vplive za okolje in zdravje ljudi.

MEJNE VREDNOSTI so predpisane doze, ki ne smejo biti presežene.

IZOTOP atomi kemijskega elementa z enakim vrstnim številom in različnim masnim številom.

NESREČA je dogodek ali vrsta dogodkov, ki jih povzročijo nenadzorovane naravne ali druge sile in prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva.

OBMOČJE NAČRTOVANJA je skupno ime za območja v določeni oddaljenosti od lokacije nesreče, na katerih se predvidi izvajanje oziroma načrtuje izvajanje zaščitnih ukrepov.

OBSEVANOST je izraz, ki se uporablja v varstvu pred ionizirajočimi sevanji za izpostavljenost sevanju (predvsem ljudi) v določenem časovnem obdobju.

KONTAMINACIJA je onesnaženje predmetov, površin ali oseb z radioaktivnimi snovmi.

ZAKLANJANJE je zadrževanje ljudi v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo.

SPLOŠNA NEVARNOST je tretja, najvišja stopnja nevarnosti, ki jih določa NEK.

5.2. Razlaga okrajšav

CORS	Center za obveščanje RS
CZ	Civilna zaščita
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
KO	Krajevni odbor
KM	Kilometer
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NLZOH	Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano
NMP	Nujna medicinska pomoč
ODU	Območje načrtovanja dolgoročnih zaščitnih ukrepov
OŠCZ	Občinski štab civilne zaščite
PGD	Prostovoljno gasilko društvo
RS	Republika Slovenija
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Zaščita radiološko-kemična in biološka zaščita
ŠCZO	Štab civilne zaščite občine
ŠT.	Številka
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
UKC	Univerzitetni klinični center
UPB	Uradno prečiščeno besedilo
UR list	Uradni list
ZVD	Zavod za varstvo pri delu
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč
ZiR	Zaščita in reševanje

6. SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

6.1. Seznam prilog

6.1.1. *Skupne priloge*

P – 01	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P – 2	Podatki o odgovornih osebah in zaposlenih na občini
P – 03	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P – 04	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P – 07	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za zaščito, reševanje in pomoč
P – 10	Pregled gradbenih organizacij
P – 11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P – 14	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča ob nesreči
P - 18	Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P – 19	Radijski imenik sistema zvez zare, zare +
P – 20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P – 21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitev zasilnih prebivališč
P – 22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P – 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P – 26	Pregled centrov za socialno delo
P – 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P – 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P – 29	Pregled veterinarskih organizacij
P - 55	Pregled lovskih in ribiških organizacij
P – 64	Telefonska številka, na kateri lahko občani dobijo informacije o nesreči

6.1.2. *Posebne priloge*

P – 202	Evidenčni list o vzdrževanju načrta
---------	-------------------------------------

6.2. *Seznam dodatkov*

6.2.1. *Skupni dodatki*

D - 05	Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskega centra
D - 06	Navodila za izvajanje psihološke pomoči
D – 07	Navodila prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil za zaščito, reševanje in pomoč
D- 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D – 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP,
D – 52	Načrt dejavnosti Policijske postaje Ribnica
D - 61	Navodilo prebivalcem o ukrepih za preprečevanje epidemij
D - 62	Navodilo prebivalcem za izvajanje evakuacije
D - 63	Navodila za uporabo pitne vode in dezinfekcijo
D – 67	Priporočila NIJZ glede oskrbe s pitno vodo s cisternami

D - 69 Varstvo živil v izrednih razmerah
--

6.2.2. Posebni dodatki

D – 205 Pravilnik o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči
--

D - 206 Načrt razdelitve tablet kalijevega jodida

D – 227 Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – zgibanka NEK za prebivalce
--